

**Strategia działania
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze
na lata 2021-2024**

Spis treści

1. Wstęp	3
1.1 Synteza Strategii	3
1.2 Podstawy opracowania Strategii	4
1.3 Założenia wynikające ze Wspólnej Strategii	5
2. Realizacja „Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze na lata 2017-2020”	6
2.1 Zagadnienia ogólne	6
2.2 Realizacja priorytetów dziedzinowych	6
2.3 Realizacja Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko	9
2.4 Działalność informacyjno-promocyjna	10
3. Misja, cele i priorytety Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze na lata 2021-2024	11
3.1 Cele i misja Funduszu	11
3.2 Planowane kierunki wsparcia do realizacji w ramach Strategii	12
4. Kierunki wsparcia w latach 2021-2024	13
4.1 Zagadnienia ogólne	13
4.2 Dziedzinowe cele środowiskowe	14
4.2.1. Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	14
4.2.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	15
4.2.3. Ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem	16
4.2.4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	17
4.2.5. Inne działania ochrony środowiska	18
4.3 Perspektywa UE na lata 2021-2027	19
5. Organizacja i finansowanie	19
5.1 Analiza SWOT Funduszu	19
5.2 Stosowane formy i zasady wsparcia w latach 2021-2024	21
6. Działalność informacyjno-promocyjna	22
7. Współpraca z NFOŚiGW i wojewódzkimi funduszami	23
8. Przeglądy realizacji Strategii	24

1. WSTĘP

1.1 Synteza Strategii

Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze na lata 2021-2024 została opracowana w oparciu o „Wspólną strategię Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024”.

Celem generalnym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku oraz działania na rzecz transformacji do gospodarki zeroemisyjnej przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

Misja Funduszu to:

„Skutecznie wspieramy działania na rzecz środowiska i transformacji do gospodarki zeroemisyjnej ze szczególnym uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju”.

Za szczególnie istotne zadanie w omawianym okresie uznać należy dążenie do pełnego wykorzystania dostępnych dla Polski środków europejskich na ochronę środowiska i gospodarkę wodną. W tym zakresie WFOŚiGW w Zielonej Górze (zwany dalej Funduszem) realizował będzie zamknięcie realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 z jednej strony, a z drugiej nowe zadania perspektywy finansowej UE. Fundusz deklaruje pełną współpracę z Instytucjami: Pośredniczącą i Zarządzającą przy tworzeniu spójnego i sprawnego systemu wdrażania projektów, związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną, w nowym okresie programowania UE na lata 2021-2027. Istotnym elementem działania Funduszu będzie także realizacja „Ogólnopolskiego systemu wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE” (Projekt Doradztwa Energetycznego). Projekt ten przyczynia się do realizacji celów klimatyczno-energetycznych określonych w „Krajowym Planie na rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030”.

Realizacja planowanych zadań pociąga za sobą dążenie do efektywnego wykorzystania dostępnych środków, doskonalenia obsługi beneficjentów oraz doskonalenia współpracy w systemie finansowania ochrony środowiska.

W oparciu o misję i tak sformułowany cel generalny oraz na podstawie zidentyfikowanych potrzeb środowiskowych w województwie lubuskim Fundusz przyjął do realizacji 5 głównych priorytetów, które odpowiadają zapisom Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024 (Wspólna Strategia).

Zidentyfikowano następujące główne priorytety (cele) środowiskowe:

- Cel 1. Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi;
- Cel 2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi;
- Cel 3. Ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem;
- Cel 4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów;
- Cel 5. Inne działania ochrony środowiska.

Skuteczność realizacji misji zależy od sprawności samego Funduszu. Aby to osiągnąć, we wszystkich ważnych aspektach, przyjęto działania w ramach czterech obszarów tożsamych z perspektywami Wspólnej Strategii:

1. finanse,
2. beneficjenci,
3. procesy wewnętrzne,
4. innowacje, wyzwania, rozwój.

Działania Funduszu w ich obrębie sprowadzają się do realizacji zadań określonych we Wspólnej Strategii, rozwiązań przyjętych przy wdrażaniu środków unijnych w perspektywie 2014-2020 oraz doświadczeń wynikających z realizacji „Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze na lata 2017-2020”.

1.2 Podstawy opracowania Strategii

Podstawą prawną sporządzenia Strategii jest ustawa Prawo ochrony środowiska, z dnia 27 kwietnia 2001 r. (zwana dalej POŚ), która na mocy artykułu 400k p.3 pp1 nakłada na Zarząd Funduszu obowiązek opracowania projektu Strategii działania WFOŚiGW, a na mocy art. 400h ust. 4 p. 1, na Radę Nadzorczą - obowiązek uchwalenia, raz na cztery lata, Strategii wynikającej ze Wspólnej Strategii oraz z uwarunkowań regionalnych, do dnia 30 września roku poprzedzającego pierwszy rok objęty tymi strategiami.

Strategia opracowana została z uwzględnieniem zapisów „Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024” (Wspólna Strategia) przyjętej w dniu 26 czerwca 2020 roku przez Radę Nadzorczą Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Strategia to dokument, który w szczegółowy sposób określa działania, które należy podjąć w obszarze energetyki i środowiska. Cele i priorytety Wspólnej Strategii zachowują spójność z najważniejszymi dokumentami strategicznymi Państwa tj. z:

- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- Polityką Ekologiczną Państwa 2030;
- Krajowym Planem na Rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030;
- Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030).

Ponieważ działalność Funduszu ukierunkowana jest przede wszystkim na realizację regionalnej polityki ekologicznej województwa lubuskiego, przy opracowywaniu Strategii wykorzystano dokumenty o charakterze regionalnym, obejmujące tematykę środowiskową.

Dokumenty regionalne, z których wynika konieczność finansowania określonych działań w województwie lubuskim:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030,
- ✓ Strategia Energetyki Województwa Lubuskiego,
- ✓ Program usuwania azbestu i wyrobów zanieczyszczających azbest dla województwa lubuskiego,
- ✓ Program ochrony powietrza dla strefy miasto Zielona Góra,

- ✓ Program ochrony powietrza dla Gorzowa Wielkopolskiego – miasta na prawach powiatu,
- ✓ Program ochrony powietrza dla strefy miasto Gorzów Wielkopolski,
- ✓ Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej,
- ✓ Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego,
- ✓ Zmiana Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego,
- ✓ Program ochrony przed hałasem dla dwóch odcinków dróg województwa lubuskiego (droga nr 2, odcinek 2_62_3 – powiat świebodziński oraz nr 3, odcinek 3_305_0 – powiat nowosolski),
- ✓ Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Lubuskiego.

1.3 Założenia wynikające ze Wspólnej Strategii

Ustawa POŚ określa, że odrębne strategie poszczególnych Funduszy mają wynikać ze Wspólnej Strategii, co oznacza, że strategie poszczególnych Funduszy nie mogą być z nią sprzeczne.

We Wspólnej Strategii założono ustalenia planistyczne o charakterze rekomendacji, które Fundusz wprowadza w zakresie i tempie, jakie sam uzna za optymalne dla osiągnięcia celów strategii.

Merytorycznymi celami środowiskowymi Wspólnej Strategii, na których koncentrować się będzie działalność Funduszy w perspektywie strategicznej 2021-2024 będą:

- Cel 1. Transformacja energetyczna gospodarki;
- Cel 2. Poprawa jakości powietrza;
- Cel 3. Adaptacja do zmian klimatu;
- Cel 4. Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami;
- Cel 5. Działania na rzecz ochrony przyrody;
- Cel 6. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej.

Wspólna Strategia zakłada także, że w ramach jej realizacji wsparcie Funduszy będą otrzymywały przedsięwzięcia wspierające cele katalogu obszarów finansowania ochrony środowiska wskazanego w ustawie POŚ.

Celami horyzontalnymi Funduszy realizowanymi w każdym z priorytetów Wspólnej Strategii będą:

- poprawa stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych, w szczególności wynikających z prawa Unii Europejskiej;
- pełne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną;
- wdrażanie innowacji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, poprawy efektywności energetycznej i wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii, gospodarki o obiegu zamkniętym (w tym ocen cyklu życia - ang. LCA), niskoemisyjności gospodarki oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy, rozwoju nowych technik i technologii służących między innymi racjonalnej gospodarce zasobami naturalnymi, zapobiegania powstawaniu lub ograniczenie emisji do środowiska;

- kształtowanie i wzmacnianie świadomości ekologicznej społeczeństwa, dzięki zwiększaniu poziomu kompetencji ekologicznych (tj. wiedzy o środowisku, praktycznych umiejętności oraz proekologicznej motywacji do zmiany postaw i codziennych zachowań).

Realizacja Wspólnej Strategii następować będzie w oparciu o następujące priorytety w zakresie współpracy:

1. Priorytety w zakresie finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
2. Priorytety w zakresie komunikacji i obsługi beneficjentów.
3. Priorytety w zakresie rozwoju systemu Funduszy.

Ponadto należy zauważyć, znaczącą rolę systemu funduszy w stymulowaniu gospodarki w celu zmniejszenia negatywnych skutków ograniczenia działalności całych branż oraz gałęzi gospodarki (np. wywołanych pandemią COVID 19). Działania w tym zakresie będą obejmowały nie tylko sektor energii ale także inne dziedziny ochrony środowiska. Transformacja w kierunku zielonej, niskoemisyjnej, konkurencyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym postrzegana jest jako szansa budowy konkurencyjności Europy na globalnych rynkach. Dofinansowanie realizacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska będzie więc korzystnie wpływać nie tylko na środowisko ale także na gospodarkę.

Istnieje również potrzeba prowadzenia przez Fundusze szeroko rozumianych działań informacyjno-promocyjnych zachęcających potencjalnych beneficjentów do aplikowania o środki unijne w perspektywie 2021-2027, jak również o środki Funduszy, w celu zapewnienia wkładu własnego.

2. Realizacja „Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze na lata 2017-2020”

2.1 Zagadnienia ogólne

Realizacja misji „Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze na lata 2017-2020” **Skutecznie wspieramy działania na rzecz środowiska ze szczególnym uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju.** Cel ten w okresie objętym Strategią realizowany był w ramach pięciu priorytetów:

- Cel 1. Adaptacja do zmian klimatu i gospodarka wodna
- Cel 2. Ochrona powietrza
- Cel 3. Ochrona wód
- Cel 4. Gospodarka o obiegu zamkniętym w tym gospodarka odpadami
- Cel 5. Różnorodność biologiczna.

2.2 Realizacja priorytetów dziedzinowych

Na podstawie zidentyfikowanych potrzeb środowiskowych w województwie lubuskim, Fundusz realizował pięć głównych celów. Należały do nich: Adaptacja do zmian

klimatu, Ochrona powietrza, Ochrona wód, Gospodarka o obiegu zamkniętym w tym gospodarka odpadami oraz Różnorodność biologiczna. Poza nimi Fundusz do swych działań priorytetowych zaliczał również inne, wybrane, w komponentach: Monitoring środowiska, Nadzwyczajne zagrożenia oraz Edukacja ekologiczna.

Działalność Funduszu w latach 2017-2020 obejmowała realizację zadań statutowych wyrażającą się udzielaniem pomocy finansowej na zadania proekologiczne ze środków własnych Funduszu w formie pożyczek (w tym pożyczek płatniczych), dotacji, przekazania środków oraz dopłat do oprocentowania kredytów bankowych.

W ostatnim pełnym roku sprawozdawczym (2019) do Wojewódzkiego Funduszu złożono 317 wniosków (z wyłączeniem wniosków złożonych w ramach Programu Priorytetowego Czyste Powietrze). Z przyczyn formalnych odrzucono 33 wnioski. W związku z formalną rezygnacją, lub przeniesieniem finansowania na rok kolejny 69 wniosków nie zostało rozpatrzonych pozytywnie. Podpisano również 3 promesy dofinansowania stanowiące zobowiązanie na lata następne. W latach 2017-2020 umowami o dofinansowanie sfinalizowano 4755 wnioski na łączną kwotę (z uwzględnieniem aneksów) 215.013.302,95 zł.

Począwszy od roku 2018 Fundusz włączył się w realizację największego w kraju programu służącego redukcji niskiej emisji „Programu Czyste Powietrze”. Do końca roku 2019 roku do Wojewódzkiego Funduszu wpłynęło 2 359 wniosków (564 szt. w 2018 r. i 1 795 szt. w 2019 r.). Zarząd Funduszu wydał 1 650 decyzji o dofinansowaniu na łączną kwotę 26.510.483,96 zł w tym wartość przyznanych dotacji wynosiła 23.833.711,37 zł, a pożyczek 2.676.772,59 zł. Rok 2019 zakończył się zawartymi 1 577 umowami dotacji oraz 95 umowami pożyczek.

Działania Funduszu wyrażone w liczbach powyżej pokazują, że rok lata 2017-2020 był latami przełomowymi na przestrzeni 25 lat działalności. Fundusz wykazał się pełną skutecznością w realizacji umów wynikających z ogólnych zasad oraz równolegle wdrożeniu programów własnych oraz wspólnych programów Wojewódzkich i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W odniesieniu do roku 2016, w roku 2019 nastąpił około 6-krotny wzrost kwoty wsparcia inwestycji ekologicznych ze środków Funduszu w naszym województwie. W roku 2016 podpisano 141 umów na kwotę 12,3 mln zł, w 2017 roku 174 umów na kwotę 24,5 mln zł, w roku 2018 wsparto natomiast 364 zadania na kwotę 59,9 mln zł.

W dniu 19 września 2018 roku rozpoczęto nabór wniosków w ramach Programu Priorytetowego Czyste Powietrze. Program Czyste Powietrze realizowany będzie w latach 2018-2029. Finansowanie Programu pochodzi w głównej mierze ze środków NFOŚiGW, środków WFOŚiGW oraz z środków europejskich nowej perspektywy finansowej. W okresie sprawozdawczym poza oceną wniosków, zawieraniem umów i wypłatą dofinansowań, Fundusz podjął szereg działań mających na celu rozpropagowanie informacji dotyczących problemu zanieczyszczenia powietrza w wyniku niskiej emisji i zagrożeń z nią związanych oraz samych możliwości skorzystania z dofinansowania na wymianę starego źródła ciepła i termomodernizację budynków jednorodzinnych.

Dodatkowo uzupełnieniem oferty Funduszu dla klientów indywidualnych były linie kredytowe prowadzone na podstawie umowy zawartej z Bankiem Ochrony Środowiska S.A. Umowa dotyczy dopłat ze środków Funduszu do oprocentowania kredytów preferencyjnych udzielanych przez BOŚ S.A. na inwestycje proekologiczne realizowane na terenie województwa lubuskiego. Celem dalszej współpracy z Bankiem będzie rozwijanie oferty dla podmiotów indywidualnych (osób fizycznych, osób prowadzących działalność gospodarczą i wspólnot mieszkaniowych).

Realizacja Program Czyste Powietrze spowodowała, że największą (liczebnie) grupą kontrahentów Funduszu były osoby fizyczne.

Fundusz w celu wsparcia szczególnie ważnych inicjatyw w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej tworzył wiele programów własnych. Były to między innymi:

- Finansowanie budowy lokalnych systemów zaopatrzenia w wodę i zagospodarowania ścieków socjalno-bytowych;
- Program udzielania dofinansowania w formie pożyczek płatniczych;
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej;
- Eko Mieszkaniec-Dotacja na ograniczenie niskiej emisji;
- Eko Gmina -Poprawa efektywności energetycznej oraz likwidacja niskiej emisji;
- Program priorytetowy „Mały Strażak”.

W latach 2017-2020 zasady przyznawania pomocy określały maksymalne pułapy pomocy w odniesieniu do kosztów kwalifikowanych – w przypadku pożyczek na zadania realizowane wyłącznie ze środków krajowych - do 100%, W przypadku pożyczek na realizację zadań przy współudziale bezzwrotnych środków zagranicznych (z wyłączeniem pożyczek płatniczych) - do 100% różnicy pomiędzy planowanymi kosztami kwalifikowanymi przedsięwzięcia, a dofinansowaniem ze środków zagranicznych. Pożyczki udzielane były na zadania inwestycyjne w dziedzinach: ochrona wód, zaopatrzenie w wodę, ochrona atmosfery oraz nadzwyczajne zagrożenia.

Maksymalny pułap pomocy w przypadku dotacji (lub przekazania środków) wynosił, w przypadku zadań realizowanych wyłącznie ze środków krajowych, do 50% kosztów kwalifikowanych (w przypadku Programu Mały Strażak dotacja wynosiła do 100% kosztów kwalifikowanych) oraz 80%, w przypadku państwowych jednostek budżetowych (p. j. b.).

Dla zadań realizowanych przez p. j. b. przy współudziale bezzwrotnych środków zagranicznych, przy dofinansowaniu w formie dotacji lub przekazania środków, maksymalny udział środków Funduszu wynosił do 100% różnicy pomiędzy planowanymi kosztami kwalifikowanymi przedsięwzięcia, a dofinansowaniem ze środków zagranicznych.

Dla kosztów, których obowiązek pokrywania przez Fundusz wynikał z obowiązujących przepisów prawa, udział Funduszu wynosił do 100% tych kosztów.

W 2020 roku Zarząd oraz Rada Nadzorcza Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze, wychodząc naprzeciw propozycji Ministra Klimatu dotyczącej konieczności stworzenia systemowego instrumentu umożliwiającego kontynuowanie realizacji inwestycji proekologicznych w czasie pandemii COVID19 dokonały zmiany ogólnych Zasad udzielania pożyczek ze środków WFOŚiGW oraz zmiany Programu udzielania dofinansowania w roku 2020 w formie pożyczek płatniczych. Przyjęcie zmiany Zasad oraz zmiany Programu, jak również inne inicjatywy podejmowane przez Wojewódzki Fundusz w Zielonej Górze stanowiły łącznie **Zieloną Tarczę jako część rządowego programu Tarczy Antykryzysowej**.

Najistotniejsze efekty w podziale na komponenty osiągnięte bądź też planowane do osiągnięcia w okresie 2017-2020 wraz z ogólnymi wartościami wypłat w dziedzinach, przedstawia poniższa tabela:

Komponent		2017	2018	2019	2020 (plan)
Edukacja ekologiczna	EE	641 044,89	445 248,92	158 176,13	9 600 000 (dotacje) 50 000 000 (pożyczki)
Ochrona przyrody	OP	92 325,65	26 999,64	106 568,00	
Monitoring środowiska	MN	610 047,50	948 786,02	922 748,72	
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	NZ	5 404 431,81	5 973 669,47	9 140 381,61	
Gospodarka wodna	GW	285 267,75	0,00	0,00	
Ochrona powietrza	OA	1 304 718,25	3 057 157,39	25 314 194,57	
Ochrona wód	OW	9 785 195,90	28 650 348,37	31 545 498,00	
Ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami	OZ	1 767 456,97	9 278 830,06	1 852 039,02	
Zaopatrzenie w wodę	ZW	4 616 132,00	11 477 133,81	2 008 902,50	
Ogółem		24 506 620,72	59 858 173,68	71 048 508,55	59 600 000,00

2.3 Realizacja Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko

WFOŚiGW w Zielonej Górze pełnił rolę Instytucji Wdrażającej priorytety I i II w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 w oparciu o "Porozumienia w sprawie realizacji Programu Operacyjnego "Infrastruktura i Środowisko" dla osi priorytetowych:

I - Gospodarka wodno-ściekowa i II - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi (projekty o wartości poniżej 25 mln euro)" zawarte w dniu 25 czerwca 2007 roku z Ministrem Środowiska wraz z aneksami: nr 1 z dn. 28 maja 2008r., nr 2 z dn. 14 stycznia 2010r., nr 3 z dn. 5 kwietnia 2011r., nr 4 z dn. 12 lipca 2011r., nr 5 z 26 sierpnia 2013r. oraz nr 6 z 25.09.2015 r.

W ramach I osi priorytetowej Fundusz koordynował wdrażanie 11 projektów (8 inwestycyjnych oraz 3 przygotowawcze), których łączny całkowity koszt stanowi 353 mln złotych, a dofinansowanie w ramach Funduszu Spójności wynosiło 179 mln zł. W ramach

II osi priorytetowej WFOŚiGW w Zielonej Górze koordynuje wdrażanie 5 projektów inwestycyjnych, których łączny całkowity koszt stanowi 88,35 mln zł a dofinansowanie tych projektów ze środków Funduszu Spójności wynosiło 39 mln zł. Wszystkie projekty zostały zakończone, wszystkie otrzymały środki w ramach płatności końcowych.

W wyniku realizacji projektów osiągnięto następujące wskaźniki:

Działanie 1.1:

- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej 269,67 km oraz
- długość zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej 23,45 km,
- liczba przebudowanych oczyszczalni ścieków 6 szt.,

- długość wybudowanej sieci wodociągowej 10,25 km oraz długość zmodernizowanej sieci wodociągowej 10,40 km,
- liczba osób korzystających z podłączenia do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej: 33 018 osób,
- liczba osób korzystających z podłączenia do wybudowanej sieci wodociągowej:
- 1 157 osób;

Działanie 2.1:

- moc przerobowa przebudowanych/wyremontowanych zakładów zagospodarowania odpadów 246,60 tys. ton/rok,
- liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów: 343 355 osób,
- liczba osób objętych systemem zagospodarowania odpadów komunalnych
- (z wyłączeniem osób objętych selektywną zbiórką odpadów): 213 000 osób,
- nowo wybudowane ponadregionalne zakłady zagospodarowania odpadów – 3 szt.
- oraz zmodernizowane składowiska odpadów – 1 szt.

W perspektywie 2017-2020 działania Funduszu jako Instytucji Wdrażającej były skoncentrowane na monitorowaniu zachowania trwałości zrealizowanych projektów w rozumieniu art. 57 ust. 1 Rozporządzenia 1083/2006, a w szczególności weryfikacji osiągniętych efektów rzeczowych i ekologicznych w odniesieniu do założeń przyjętych przez beneficjentów we wniosku oraz umowie o dofinansowanie. W ramach powierzonych zadań Fundusz przeprowadził kontrole trwałości wszystkich projektów. Należy podkreślić, iż działania Funduszu polegały również na przekazywaniu wszelkich wymaganych informacji pozwalających na sprawne zamknięcie Programu oraz kontynuowano działania sprawozdawcze.

W dniu 28 kwietnia 2016 r. w Warszawie podpisana została umowa o partnerstwie na rzecz realizacji Projektu pn.: „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego i mieszkaniowego oraz przedsiębiorców w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE” w ramach poddziałania 1.3.3 Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Zgodnie z koncepcją Projektu doradcy zatrudnieni w Funduszu już od roku 2015 wykonywali zadania na jego rzecz, ze szczególnym uwzględnieniem oceny opracowywanych przez gminy Planów Gospodarki Niskoemisyjnej, a także konferencji szkoleniowych i spotkań doradczych. Powierzone zadania zostały nakreślone już wcześniej – we wstępnym porozumieniu w sprawie współpracy w zakresie przygotowania ww. Projektu z dnia 22 stycznia 2015 r. Projekt jest realizowany zgodnie z założeniami, Doradcy wspomagają beneficjentów różnych programów w uzyskaniu dofinansowania, dzielą się wiedzą techniczną a także szkolą przedstawicieli różnych środowisk aby realizować podstawowe cele projektu tj. zwiększenie świadomości w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, wsparcie gmin w przygotowaniu i wdrażaniu PGN/SEAP oraz wsparcie w przygotowaniu i wdrażaniu inwestycji w zakresie efektywności energetycznej (EE) i OZE.

2.4 Działalność informacyjno-promocyjna

Współpraca ze społeczeństwem województwa lubuskiego podejmowana była nie tylko w zakresie ustawowej działalności statutowej, lecz także w ramach realizacji własnych projektów informacyjno-promocyjnych. Działania te miały na celu przede wszystkim

ułatwienie mieszkańcom regionu, beneficjentom i potencjalnym beneficjentom środków Funduszu dostępu do wysokiej jakości informacji o środowisku oraz upowszechnienie wiedzy o możliwościach podejmowania inicjatyw przyspieszających tempo rozwoju społecznego i gospodarczego województwa lubuskiego w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Istotne w komunikacji zewnętrznej było też wskazanie zasad, jakimi przy podejmowaniu decyzji finansowych kieruje się Fundusz.

Istotnym elementem działań informacyjno-promocyjnych Funduszu była realizacja działań informacyjnych w ramach **Programu priorytetowego Czyste Powietrze**. Podjęte przez Fundusz działania obejmowały organizację spotkań informacyjnych na terenie wszystkich gmin województwa lubuskiego. Celem zorganizowanych wizyt była chęć przybliżenia mieszkańcom województwa korzyści płynących z jego realizacji, poprzez przekazanie najistotniejszych zagadnień dotyczących Programu wraz z prezentacją wniosku o dofinansowanie. Dzięki zaplanowaniu spotkań w praktycznych terminach i godzinach dogodnych dla mieszkańców, udało się przeprowadzić ponad 85 spotkań a w każdym z nich mogło wziąć udział liczne grono potencjalnych beneficjentów Programu. Działania Funduszu obejmowały aktywną pomoc realizowaną w siedzibie Funduszu w ramach utworzonych punktów konsultacyjnych. W ramach podjętych działań uruchomiono także dodatkowe linie telefoniczne. Oba działania informacyjne były prowadzone podczas każdego roboczego dnia tygodnia, zgodnie z godzinami pracy Funduszu, aby każda osoba zainteresowana Programem miała możliwość skorzystania z naszej pomocy. Wszystkie wymienione formy kontaktowania się mieszkańców z Funduszem cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem.

Wśród podejmowanych inicjatyw ze strony Funduszu należy wymienić także spotkania warsztatowe dotyczące zagadnień związanych z finansowaniem przedsięwzięć w ramach Programu Czyste Powietrze, które zostały przez Fundusz zorganizowane i przeprowadzone dla pracowników samorządowych. Podczas warsztatów omówione zostały m.in. następujące zagadnienia: zakres rzeczowy zadań możliwych do finansowania w ramach Programu Czyste Powietrze, wymogi techniczne dotyczące modernizacji przegród i instalacji urządzeń grzewczych, sposób wypełniania formularza wniosku.

Ważnym źródłem przekazu informacji o Funduszu były spotkania eksperckie i wywiady udzielane przez Prezesa Zarządu w radiu regionalnym. Poprzez stronę internetową www.wfosigw.zgora.pl Fundusz rozpowszechniał najważniejsze informacje na temat aktualnych działań, akcji ekologicznych i innych wydarzeń związanych z ochroną środowiska.

3. Misja, cele i priorytety Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze na lata 2021-2024

3.1 Cele i misja Funduszu

Fundusz jest ważnym instrumentem wsparcia finansowego dla przedsięwzięć realizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Jako instytucja wspierająca konkretne działania przyczynia się do realizacji polityki ekologicznej regionu, a pośrednio polityki ekologicznej państwa.

Celem generalnym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie

jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

Cele osiągnięte będą poprzez:

- dążenie do stabilnego, stałego zapewniania środków na realizację celów środowiskowych,
- dbanie o skuteczne i efektywne wykorzystywanie powierzonych środków publicznych,
- wspieranie nie tylko przedsięwzięć, ale również pozafinansowych inicjatyw środowiskowych,
- przyjęcie kierunku działalności wynikającego z celów rozwojowych Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – „poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami”.

Założenia Strategii wynikają ze „Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024”, przy uwzględnieniu faktu, że wiodącym dokumentem dla Wspólnej Strategii jest **Polityka Ekologiczna Państwa 2030**, w której Narodowy Fundusz oraz wojewódzkie fundusze są wskazane jako instytucje zaangażowane w realizację określonych w niej działań.

Dla czytelnego przesłania istoty działania Funduszu jego misję ujęto w formie hasła:

„Skutecznie wspieramy działania na rzecz środowiska i transformacji do gospodarki zeroemisyjnej ze szczególnym uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju”.

3.2 Planowane kierunki wsparcia do realizacji w ramach Strategii

Realizując misję Fundusz sformułował **cel generalny** – również spójny z celem generalnym określonym we Wspólnej Strategii, jakim jest:

Poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku oraz działania na rzecz transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

Cel ten realizowany jest w ramach pięciu dziedzinowych celów środowiskowych (priorytetów):

- 1) ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi;
- 2) racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi;
- 3) ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem;
- 4) ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów;
- 5) inne działania ochrony środowiska.

Pierwszy z nich zawiera się w określonych we Wspólnej Strategii celach merytorycznych: adaptacja do zmian klimatu i poprawa gospodarki wodno – ściekowej. Drugi – w celu przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami. Trzeci – w celach merytorycznych ochrona powietrza i transformacja energetyczna gospodarki, czwarty – w celu merytorycznym działania na rzecz ochrony przyrody. Piąty cel zawiera się w określonym we Wspólnej Strategii środowiskowym celu horyzontalnym – kształtowanie kompetencji ekologicznych, jak również w celu merytorycznym adaptacja do zmian klimatu.

Pozostałe trzy cele horyzontalne wskazane we Wspólnej Strategii:

- 1) poprawa stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych;
- 2) pełna absorpcja bezzwrotnych środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych;
- 3) wspieranie wdrażania innowacyjnych technik środowiskowych;

realizowane będą w kontekście sprecyzowanego na najbliższe lata priorytetu głównego:

Wspieranie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które objęte zostały dofinansowaniem ze środków Unii Europejskiej oraz innych źródeł zagranicznych.

Wszelkie realizowane w ramach priorytetów działania winny być odzwierciedleniem rekomendacji wskazanych we Wspólnej Strategii i monitorowanych w ramach jej realizacji. W zakresie realizacji Strategii Funduszu będą one w miarę potrzeb na bieżąco doprecyzowywane.

4. Kierunki wsparcia w latach 2021-2024

4.1 Zagadnienia ogólne

Działania realizowane w ramach pięciu dziedzinowych celów środowiskowych (priorytetów) są zgodne z wyrażoną w art. 13 ustawy Prawo ochrony środowiska, formułą polityki ochrony środowiska rozumianą jako zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Jednocześnie działania te obrazują dążenia wskazane we Wspólnej Strategii.

Dokonując wyboru przedsięwzięć do dofinansowania, Fundusz będzie także analizował ich efektywność ekologiczną i ekonomiczną, uwarunkowania techniczne i jakościowe oraz zasięg oddziaływania.

Zgodnie z założeniem priorytetu głównego, finansowanie obszarów priorytetowych winno się opierać w głównej mierze na uzupełnianiu finansowania środków zagranicznych, pochodzących m. in. z Unii Europejskiej, jednakże z uwzględnieniem realizacji zadań określonych w ustawie POŚ – nie finansowanych ze środków zewnętrznych. W realizacji celów Fundusz będzie także dążył do zapewnienia komplementarności zachowań systemu Funduszy.

Działania wynikające ze Strategii podejmowane będą z uwzględnieniem warunków umożliwiających dostosowanie zasad dofinansowania środkami Funduszu do warunków zgodnych z założeniami określonymi dla środków unijnych w ramach perspektywy 2021-

2027, tj. z ukierunkowaniem na finansowanie zwrotne. Jednocześnie w realizacji zadań analizowana będzie także zasada unikania nieuzasadnionej interwencji naruszającej równowagę rynkową. Przy wyborze zadań do dofinansowania, Fundusz kierować się będzie założeniem, że środki publiczne stanowią mają dźwignię dla mobilizacji środków prywatnych.

Podobnie, jak w poprzednich latach, Fundusz będzie kładł nacisk na szeroko rozumiane prowadzenie działań edukacyjnych, definiowanych z jednej strony jako wsparcie eksperckie i doradztwo specjalistyczne skierowane do potencjalnych beneficjentów, z uwzględnieniem doradztwa energetycznego prowadzonego w oparciu o projekt realizowany w ramach POIiŚ 2014-2020, z drugiej strony rozumianych jako realizacja działań i przedsięwzięć zmierzających do wdrażania wysokiej jakości projektów z zakresu edukacji ekologicznej, z uwzględnieniem zidentyfikowanych potrzeb w tym zakresie.

Dostosowywanie działań Funduszu do obowiązującego prawodawstwa i polityki środowiska państwa i województwa może powodować zmiany w zakresie działań w poszczególnych priorytetach.

4.2 Dziedzinowe cele środowiskowe

4.2.1. Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

W priorytecie tym głównym kierunkiem działania będzie wsparcie finansowe realizacji celów skierowanych na rzecz zasobooszczędnego województwa lubuskiego. Podstawowym celem będzie realizacja zadań związanych z redukcją zanieczyszczeń, w tym związków biogennych, takich jak azotany i fosforany, które przedostają się do wód powierzchniowych i podziemnych w wyniku ciągłych niedostatków w zakresie lokalnych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz z rolnictwa. Potrzeby i planowane działania w zakresie wyposażenia aglomeracji w zbiorcze systemy kanalizacji sanitarnej zostały ujęte w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK).

Mając na uwadze powyższe, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze, w ramach priorytetu Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi będzie realizował działania zmierzające do uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach ujętych w KPOŚK, jak również działania zmierzające do uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej poza aglomeracjami na terenie województwa lubuskiego. Uczestniczyć będzie również w realizacji systemów indywidualnych oczyszczalni ścieków na wydzielonych obszarach, gdzie budowa komunalnych sieci kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty.

Przy określeniu kierunków wsparcia wzięta została również pod uwagę konieczność wypełnienia wymogów wynikających z ramowej dyrektywy wodnej 2000/60/WE z dnia 23.10.2000 r. oraz konieczność ochrony obszarów zagrożonych powodzią. Dlatego też Fundusz wspierał będzie działania takie jak:

- zabezpieczenie przed powodzią oraz suszą,
- opracowanie planów służących gospodarowaniu zasobami wodnymi.

Ważną kwestię stanowią także działania z zakresu racjonalnego, efektywnego korzystania z zasobów wodnych oraz poprawy skuteczności zaopatrzenia w wodę gospodarstw domowych. W związku z powyższym Fundusz zakłada wsparcie realizacji zadań związanych z zaopatrzeniem gospodarstw domowych w wodę o jakości przeznaczonej do celów komunalnych.

Planowane jest również wdrażanie Ogólnopolskiego Programu Moja Woda, będącego programem NFOŚiGW, w kolejnych latach w tym w latach objętych Strategią.

Warunkiem dofinansowania jest osiągnięcie właściwych wartości efektywności ekologicznej, a także optymalnych pod względem ekonomicznym i technicznym rozwiązań przy jednoczesnym zachowaniu walorów środowiska.

4.2.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi

Kluczowym celem w gospodarce odpadami komunalnymi będzie dalsze wdrażanie dyrektywy parlamentu europejskiego i Rady 2008/98 WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz realizacja celów wyznaczonych w Krajowym planie gospodarki odpadami 2022. Zakres wspieranych przedsięwzięć przez WFOŚiGW w Zielonej Górze ukierunkowany jest na realizację działań mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów oraz ich powtórnym wykorzystywaniu, w tym na cele energetyczne. Cele i działania w zakresie gospodarki odpadami, które są niezbędne dla realizacji zasady zrównoważonego rozwoju oraz zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego w województwie, określone zostały w „Planie gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego”. Są to m.in.:

- ograniczenie masy odpadów ulegających biodegradacji, opakowaniowych, niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych kierowanych na składowisko,
- rozwijanie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych: odpadów opakowaniowych, ulegających biodegradacji, wielkogabarytowych, niebezpiecznych,
- rozwijanie selektywnego zbierania oraz odzysku lub unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych,
- sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest,
- dostosowywanie funkcjonujących składowisk odpadów komunalnych do przepisów prawa bądź ich zamykanie i rekultywacja,
- budowa, rozbudowa lub przebudowa istniejących instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
- tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Mając powyższe na uwadze w ramach priorytetu dziedzinowego Racjonalne Gospodarowanie Odpadami i Ochrona Powierzchni Ziemi Wojewódzki Fundusz w latach 2021-2024 szczególną uwagę zwracać będzie na realizację zadań ujętych w „Planie gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego” wraz z Planem Inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych, odpadów niebezpiecznych i pozostałych odpadów poprzez:

- wspieranie systemów selektywnej zbiórki poszczególnych frakcji odpadów, w tym tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (tzw. PSZOK), zakup pojazdów do transportu selektywnie zebranych odpadów,
- wspieranie inwestycji mających na celu ograniczenie masy odpadów, kierowanych na składowiska poprzez budowę, rozbudowę lub przebudowę istniejących instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,

- wspieranie inwestycji mających na celu dostosowywanie funkcjonujących składowisk odpadów komunalnych do przepisów prawa bądź ich zamykanie i rekultywację,

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze, kontynuował będzie wspieranie działań polegających na usuwaniu i unieszkodliwianiu wyrobów zawierających azbest realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w oparciu o gminne programy usuwania wyrobów zawierających azbest, usuwaniu i unieszkodliwianiu odpadów niebezpiecznych w postaci materiałów zawierających azbest z obiektów budowlanych użyteczności publicznej, spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych oraz obiektów gospodarczych o minimalnej wielkości wymienianego pokrycia 500 m².

W ramach tego obszaru wspierane będą również:

- koszty gospodarowania odpadami pochodzącymi z wypadków w przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy albo bezskuteczności egzekucji wobec sprawcy,
- działania mające na celu zabezpieczenie przed skażeniem substancjami niebezpiecznymi (oleje, benzyny, smary), które mogą zostać wprowadzone do środowiska w sposób niekontrolowany, w wyniku zdarzeń losowych typu wypadki, pożary, katastrofy i umożliwiają sprawne wykonanie akcji ratowniczej: neutralizację wycieków substancji niebezpiecznych, w tym substancji ropopochodnych, wydobywanie ludzi z rozbitych aut i usunięcia aut z drogi,
- dostosowywanie funkcjonujących składowisk odpadów komunalnych do przepisów prawa bądź ich zamykanie i rekultywacja,
- działania w zakresie regeneracji gleb zakwaszonych w wyniku oddziaływania czynników antropogenicznych.

4.2.3. Ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem

W ramach tego obszaru w latach 2021-2024 wspierane będą przede wszystkim zadania mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza emitowanych przez przemysł, ciepłownictwo konwencjonalne, sektor komunalno-bytowy oraz transport.

Cel ten będzie realizowany poprzez wsparcie finansowe na:

- a) Opracowanie Programów ochrony powietrza dla stref, dla których zachodzi taka konieczność, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz realizacja zadań ujętych w tych programach,
- b) Opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej / planów działań na rzecz zrównoważonej energii oraz realizacja zadań ujętych w tych programach,
- c) Przedsięwzięcia dotyczące ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym ramach dedykowanych programów.

W ramach ww. wsparcia priorytetowo będą traktowane inwestycje wynikające z Programu Ochrony Powietrza, mające na celu ograniczenie emisji pochodzącej ze źródeł spalania paliw m.in. kotłowni/ciepłowni węglowych oraz domowych pieców grzewczych. Ponadto istotne będzie zwiększenie efektywności energetycznej we wszystkich sektorach gospodarczo - bytowych, poprzez dofinansowanie:

- termomodernizacji budynków,
- instalacji wykorzystujących energię odnawialną,
- inwestycji mających na celu zmniejszenie strat powstających przy dystrybucji ciepła,

- podłączanie obiektów do scentralizowanego źródła ciepła,
- budowa/rozbudowa/modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej,
- modernizacja oświetlenia wewnętrznego/zewnętrznego.

Realizacja celu w obszarze ochrony atmosfery będzie też realizowana w dużej mierze dzięki dalszej realizacji programu „Czyste Powietrze”. Dodatkowo Fundusz planuje zwiększenia współpracy przy realizacji Programu z Gminami oraz Bankiem Ochrony Środowiska co w ocenie Funduszu powinno wpłynąć na wzrost w stosunku do poprzednich lat efektów rocznych z realizacji powyższego Programu.

W ramach ochrony przed hałasem Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze dofinansowywać będzie opracowanie programów ochrony przed hałasem oraz realizację tych programów.

4.2.4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

W ramach tego obszaru wspierane będą m.in:

- 1) przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody, odnoszące się do wszystkich form ochrony przyrody, obejmujące działania na terenach objętych ochroną lub w stosunku do obiektów podlegających ochronie, w tym rośliny, zwierzęta i grzybów objęte ochroną gatunkową, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, w tym m.in.
 - sporządzanie planów ochrony i planów zadań ochronnych,
 - sporządzanie inwentaryzacji obszarów cennych przyrodniczo,
 - oznakowanie form ochrony przyrody,
 - budowa lub remont infrastruktury służącej zabezpieczeniu obszarów chronionych przed nadmierną niekontrolowaną antropopresją;
- 2) przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody, mające na celu zachowanie / zwiększanie różnorodności biologicznej poprzez poprawę warunków bytowania i rozwoju populacji oraz dbałość o tereny zieleni, w tym m.in. :
 - wzmocnienie / zwiększenie liczebności populacji pszczół,
 - zwiększenie liczebności populacji ptaków i owadów poprzez dbałość o miejsca gniazdowe: budowę/remont, odbudowę gniazd, budek i skrzynek dla ptaków oraz zakup/wykonanie hoteli dla owadów,
 - zasilenie / zwiększenie liczebności populacji zagrożonych i zanikających rodzimych gatunków zwierzyny drobnej,
 - usuwanie / unieszkodliwianie obcych gatunków inwazyjnych - barszczy kaukaskich, w tym barszczu Sosnowskiego,
 - kształtowanie/zwiększanie zasobów przyrodniczych poprzez urządzanie, utrzymanie, zachowywanie i odnawianie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
 - zwiększanie cennych zasobów przyrodniczych poprzez sadzenie drzew i krzewów miododajnych;
- 3) przedsięwzięcia kładące nacisk na ochronę i kształtowanie krajobrazu. Opracowanie audytu krajobrazowego oraz wyznaczenie w jego ramach najcenniejszych krajobrazów w tym m.in. priorytetowych co powinno przyczynić się do odpowiedniej polityki ochrony i kształtowania krajobrazów. Audyt krajobrazowy będzie stanowił podstawę do podejmowania działań w procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego, a także do weryfikacji i kształtowania sieci obszarów chronionych.

- 4) przeciwdziałanie fragmentacji ekosystemów poprzez ochronę, odtwarzanie i kształtowanie korytarzy ekologicznych dla zapewnienia ciągłości siedlisk i swobodnego przemieszczania gatunków;
- wzrost złożoności struktury krajobrazu, zapobieganie uproszczeniu krajobrazu i troskę o obecność środowisk ostożowych dla zwierząt i roślin, poprzez m. in.:
 - udroźnienie i renaturyzację rzek i innych cieków, odtworzenie zadrzewień i zakrzewień nadrzecznych,
 - odtwarzanie/odnowienie oczek wodnych i małych zbiorników wodnych, rowów wraz z zadrzewieniami i zakrzewieniami przylegającymi do nich, a także torfowisk, mokradeł,
 - ochronę starych drzew i alei przydrożnych;

Wsparcie Funduszu dla realizacji ww. przedsięwzięć ma na celu:

- zachowywanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej,
- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów wraz z ich siedliskami,
- ochrona krajobrazu, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień,
- zachowanie, utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody.

4.2.5. Inne działania ochrony środowiska

W ramach tego priorytetu wspierane będą działania w dwóch obszarach:

- 1) edukacji ekologicznej,
- 2) przedsięwzięć międzydziedzinowych i innych.

Edukacja ekologiczna stopniowo nabiera charakteru horyzontalnego. Ten charakter będzie wzmacniany i budowany w przyszłości. Podejmowana tematyka edukacji ekologicznej dla zrównoważonego rozwoju będzie w coraz szerszym zakresie obejmowała różne obszary i aspekty ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, które dotyczą wszystkich dziedzin dofinansowania w Funduszu.

Ważnym elementem będzie poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa, w zakresie racjonalnego wykorzystania zasobów, ich ponownego użycia, czy odzysku co ma również istotne znaczenie w zakresie przeciwdziałania zanieczyszczeniom wód oraz zbierania i odzysku odpadów.

Planuje się również dofinansowanie do wyposażenia/doposażenia/budowy baz edukacyjnych oraz infrastruktury edukacyjnej w bazach edukacyjnych oraz poza bazami.

Kierunek praktycznej edukacji ekologicznej dla zrównoważonego rozwoju, związany z wykorzystaniem potencjału obszarów cennych przyrodniczo, w tym obszarów Natura 2000 położonych w województwie lubuskim, realizowanej w lokalnym środowisku i przy zaangażowaniu społeczności lokalnej, różnych grup wiekowych i społecznych, a nawet zawodowych, przy wykorzystaniu różnych form, metod i narzędzi.

Realizowane będą także inne przedsięwzięcia, mające na celu podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej, kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa oraz aktywizację społeczną na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, w tym kampanie informacyjno-edukacyjne.

W ramach drugiego obszaru priorytetu Inne działania ochrony środowiska, planuje się wsparcie:

- 1) realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,

- 2) opracowanie, budowę i wdrożenie systemu informacji przestrzennej jako zintegrowanej platformy do gromadzenia informacji o środowisku, prowadzenia rejestru form ochrony przyrody i udostępnienia informacji o środowisku,
- 3) specjalistyczne wyposażenie pojazdów służących wykonywaniu działań na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- 4) przedsięwzięcia proekologiczne służące ograniczeniu emisji zanieczyszczeń, zużycia wody, redukcji wytwarzanych odpadów, zmniejszenia zapotrzebowania na energię elektryczną, ciepłą w procesie produkcyjnym.

Fundusz, podobnie jak w latach poprzednich, przewiduje również wsparcie finansowe w przypadku wystąpienia poważnych awarii, klęsk żywiołowych w obiektach infrastruktury ochrony środowiska, intensywnego działania zjawisk naturalnych, stanowiących zagrożenie dla środowiska, zanieczyszczenia środowiska, w przypadku gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego.

4.3 Perspektywa UE na lata 2021-2027

Fundusz zadeklarował gotowość wdrażania projektów POIiŚ w kolejnej perspektywie finansowej 2021-2027. Umożliwiłoby to wykorzystanie potencjału funduszu i doświadczenia zdobytego w trakcie wdrażania projektów w perspektywie finansowej 2007-2013.

W ramach nowej perspektywy finansowej UE planowana jest dalsza realizacja programu Doradztwa Energetycznego, którego skuteczność w zakresie prowadzenia działań dla zwiększania świadomości w kwestii rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, kierowana do ogółu społeczeństwa, w tym do podmiotów publicznych, przedsiębiorców, osób fizycznych, oceniona została na wysokim poziomie.

5. Organizacja i finansowanie

5.1 Analiza SWOT Funduszu

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze jest samodzielną instytucją finansową posiadającą osobowość prawną, z doświadczeniem w finansowym wspomaganiu przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska. Fundusz dysponuje wysoko wykwalifikowaną kadrą we wszystkich dziedzinach ochrony środowiska. Działania funduszu stanowią istotny instrument przy dofinansowywaniu projektów środowiskowych, realizowanych zarówno ze środków krajowych, jak i w ramach programów wykorzystujących środki bezzwrotne pochodzące z Unii Europejskiej i inne środki zagraniczne.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Posiadanie przez Fundusz osobowości prawnej – umocowanie w Prawie Ochrony Środowiska. 2. Terytorialna bliskość do beneficjenta i znajomość problematyki regionalnej. 3. Kierowanie się interesem publicznym i środowiskowym, a nie wyłącznie opłacalnością przedsięwzięć (podejście niekomercyjne).	1. Niedostosowanie zasobów kadrowych do zwiększającego się zakresu działań Funduszu 2. Brak rzeczywistego wpływu na wielkość przychodów ze źródeł ustawowych. 3. Możliwość zarzutu nieefektywności z powodu utrzymywania wysokiego stanu wolnych środków.

4. Stosowanie przez Fundusze zwrotnych form finansowania, w wyniku czego kapitał nie ulega zmniejszaniu. 5. Mobilizowanie na rzecz środowiska środków z innych źródeł przez współfinansowanie zadań (efekt dźwigni). 6. Doświadczenie instytucjonalne w zarządzaniu środkami europejskimi, zdobyte w poprzednich perspektywach finansowych. 7. Stabilna, doświadczona i wysoko wykwalifikowana kadra, kompetentna w zakresie aktualnie realizowanych zadań. 8. Zobiektywizowany, bezstronny proces przyznawania dofinansowania (formalna procedura zamiast uznaniowości). 9. Pewne przychody wynikające z zapisów prawa.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Ciągły wzrost wagi problematyki ochrony środowiska. 2. Środki unijne z nowej perspektywy: potencjalne wielkie pole nowych zadań dla Funduszy. 3. Współpraca z instytucjami publicznymi (NFOŚiGW) i bankami komercyjnymi w tym BOŚ S.A. 4. System finansowania gwarantujący wysoki stopień bezpieczeństwa finansowego w działalności pożyczkowej. 5. Rosnąca świadomość ekologiczna w społeczeństwie. 6. Możliwość pozyskania dodatkowych środków w ramach programów wspólnych z NFOŚiGW oraz instrumentów finansowych	1. Realna możliwość spadku wpływów z opłat w związku ze zmianami prawa. 2. Wpływ sytuacji makroekonomicznej na ograniczenie dochodów publicznych i zmniejszenie zdolności inwestycyjnych w sferze budżetowej. 3. Zmienność przepisów prawnych. 4. Wysoki stopień zadłużenia jst. 5. Ograniczenie możliwości przyznawania dofinansowania przedsiębiorcom ze względu na ograniczone możliwości w zakresie zabezpieczeń oraz przepisy dotyczące pomocy publicznej

Dotychczasowa forma prawna działania Funduszu sprawdza się. Fundusz poprzez preferowanie działalności pożyczkowej ciągle zwiększał pulę środków będących do dyspozycji beneficjentów. Działania te należy kontynuować.

Dla realizacji powierzonych zadań niezbędna jest stabilność instytucjonalna i prawna funkcjonowania systemu finansowania ochrony środowiska i tylko w takich warunkach możliwe jest dalsze efektywne działanie Funduszu.

Sposobem rozwiązywania problemów winna być współpraca w ramach systemu finansowania ochrony środowiska, szczególnie z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, która musi się odnosić zarówno do działań w sferze finansowania jak również pewnej unifikacji zasad udzielanej pomocy, oczywiście przy równoczesnym zachowaniu uwarunkowań lokalnych Funduszu. Konieczne jest również podjęcie działań zmierzających do ujednolicenia list oraz wprowadzenia mechanizmu identyfikacji projektów do współfinansowania przez NFOŚiGW i WFOŚiGW.

Problemom zdefiniowanym w analizie SWOT można będzie przeciwdziałać w istotnym stopniu poprzez realizację zadań wynikających ze Wspólnej Strategii oraz Strategii Funduszu.

5.2 Stosowane formy i zasady wsparcia w latach 2021-2024

Formy w jakich Fundusz może wspierać realizację działań środowiskowych określa ustawa POŚ. Natomiast warunki, w tym wysokości dofinansowania regulowane są przez obowiązujące w danym roku zasady, przy ustalaniu których bierze się pod uwagę m. innymi środki będące w dyspozycji oraz prognozowane zapotrzebowanie na poszczególne formy dofinansowania.

Na lata 2021-2024 obowiązywać będą następujące formy dofinansowania:

- Podstawową formą dofinansowania udzielanego przez Fundusz jest pożyczka, w tym pożyczka płatnicza.

Kwota dofinansowania odnoszona będzie wskaźnikowo w stosunku do kosztów kwalifikowanych projektu, natomiast oprocentowanie będzie powiązane ze stopą WIBOR. Warunki dofinansowania, to jest: wskaźnik odnoszący się do kosztów kwalifikowanych, oprocentowanie, okres kredytowania, karencja w spłacie kapitału itp., będą zróżnicowane w zależności od typu projektu i rodzaju beneficjenta oraz formy pożyczki (długoterminowa lub płatnicza). Warunki dofinansowania zwrotnego za cel podstawowy będą przyjmować zasadę pełnej absorpcji bezzwrotnych środków pochodzących z UE określoną w celach horyzontalnych niniejszej Strategii.

- Dofinansowanie bezzwrotne.

Dofinansowanie w tej formie obejmować będzie ograniczoną grupę beneficjentów (np. Województwo Lubuskie, państwowe jednostki budżetowe), oraz do ograniczonego katalogu typów zadań z uwzględnieniem tych przypadków, dla których obowiązek finansowania zadań przypisany jest do funduszy ochrony środowiska na podstawie obowiązujących przepisów. Zakłada się również różnicowanie poziomu dofinansowania kosztów kwalifikowanych projektu uwzględniający typ beneficjenta i rodzaj zadania. Formami dofinansowania bezzwrotnego stosowanymi przez Fundusz mogą być: dotacja, przekazanie środków państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa, dopłata do oprocentowania kredytów bankowych, częściowa spłata kapitału kredytów bankowych, nagrody.

Biorąc pod uwagę rosnące znaczenie i coraz bogatszą ofertę finansowania przedsięwzięć w formie rozbudowanych instrumentów finansowych należy przyjąć, że taka forma dofinansowania powinna być oferowana przez Fundusz w okresie objętym niniejszą Strategią. Możliwe jest tworzenie instrumentów finansowych samodzielnie przez Fundusz ze środków Funduszu, jak również we współpracy z innymi instytucjami, w tym bankami np. BOŚ S.A. Przyjąć należy zasadę, że dofinansowanie w formie instrumentu finansowego umożliwi zwiększenie kręgu potencjalnych inwestorów, realizację większej liczby zadań przy ograniczaniu zaangażowania środków publicznych w ich realizację. Instrumenty finansowe planowane przez Fundusz powinny również uwzględniać funkcjonujące w systemie finansowania inwestycji środowiskowych instrumenty, zwłaszcza pod kątem unikania wzajemnego wypierania.

6. Działalność informacyjno-promocyjna

Istotnym elementem funkcjonowania będą działania informacyjno-promocyjne obejmujące budowanie i rozwijanie kompetencji, związanych z przygotowaniem rynku na odbiór udzielanego dofinansowania. Fundusz będzie też wymieniał doświadczenia z innymi podmiotami, w tym jednostkami samorządów terytorialnych, przedsiębiorcami, przedstawicielami organizacji pozarządowych w celu stałego udoskonalania oferty finansowej.

Działania będą skierowane do ogółu społeczeństwa, poprzez odpowiednio adresowane akcje, konkursy czy też inne specjalistyczne formy mające na celu informowanie i propagowanie postaw proekologicznych, prezentujące obowiązki i korzyści wynikające z działań związanych z ochroną środowiska.

Szczególną formą działań informacyjno-promocyjnych będą działania skierowane do potencjalnych oraz aktualnych beneficjentów, poprzez pełnienie roli analityczno-doradczej (między innymi w ramach prac Zespołu Doradców Energetycznych), a także udzielania merytorycznego wsparcia w sprawnej realizacji projektów inwestycyjnych.

W perspektywie 2021-2024 Fundusz planuje wzmocnić system informowania o zrealizowanych projektach z udziałem środków Funduszu, jak również podejmować działania informacyjno-promocyjne podkreślające rezultaty wdrażanych programów w tym Programu: Czyste Powietrze, Moja Woda oraz programów własnych. W tym celu planowane jest oznakowanie sprzętu oraz miejsc prowadzonych inwestycji w formie plansz informacyjnych, jak również organizacja spotkań i kampanii z udziałem inwestorów i instytucji ochrony środowiska.

Celem tych działań będzie m.in.:

- 1) zwiększenie świadomości w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, dalsze wsparcie gmin we wdrażaniu Planów Gospodarki Niskoemisyjnej oraz wsparcie w przygotowaniu i wdrażaniu inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii,
- 2) aktywizacja społeczna, silniejsze motywowanie społeczeństwa do podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Propagowanie działań proekologicznych możliwych do zrealizowania przez poszczególnych beneficjentów. Budowanie społeczeństwa obywatelskiego w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Realizacja wymienionych wyżej zadań wzmocni funkcję całego systemu Funduszy, ale również utrwali wizerunek Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze jako partnera umożliwiającego sprawną realizację przedsięwzięć proekologicznych. Powyższe umożliwi promowanie misji sformułowanej na poziomie Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024 oraz systemu Funduszy jako dobrej praktyki w finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, przy zachowaniu zapisów ustawowych.

W najbliższych latach, Fundusz planuje doskonalić dotychczasowe formy kontaktu z potencjalnymi beneficjentami, zapewniające dostęp do informacji poprzez elektroniczne środki przekazu (Internet), regionalne środki masowego przekazu (prasa, telewizja), spotkania grupowe i indywidualne. Fundusz będzie stale analizował potrzeby podejmowania nowych środków komunikacji, z uwzględnieniem grup docelowych, do których Fundusz będzie próbował dotrzeć ze swoją ofertą finansowania.

Celem prowadzonej polityki komunikacyjnej jest:

- 1) zachęcenie kolejnych grup beneficjentów do realizacji projektów środowiskowych przy wykorzystaniu instrumentów finansowych oferowanych m.in. przez Fundusz,
- 2) skuteczne wdrożenia systemu wsparcia w zakresie efektywności energetycznej i OZE ze środków finansowych UE w ramach perspektywy finansowej 2021 - 2027,
- 3) zwiększenie efektywności wydatkowanych środków w obszarze ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- 4) dostosowanie kierunków działania, zasad, form i środków do specyfiki beneficjenta, a także potrzeb regionalnych i środowiskowych,
- 5) usprawnienie procesu obsługi beneficjentów, w tym propagowanie komunikacji z wykorzystaniem środków komunikacji on- line.

Wskazane działania winny ukształtować wizerunek Funduszu jako instytucji skutecznie wspierającej działania na rzecz ochrony środowiska w celu polepszenia jakości środowiska co wpłynie bezpośrednio na jakość życia społeczeństwa.

Ponadto – zgodnie z rekomendacjami wynikającymi ze Wspólnej Strategii – prowadzone będą działania mające na celu wypracowanie systemowo spójnej strategii działalności Funduszy w tym ujednolicenie systemu ewidencjonowania i raportowania efektów ekologicznych.

7. Współpraca z NFOŚiGW i wojewódzkimi funduszami

W ramach działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze istotną kwestią jest kontynuowanie i rozwijanie współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jak również innymi wojewódzkimi funduszami.

Wojewódzkie fundusze współdziałają w zakresie realizacji ustawowych celów, a dla efektywnej ich realizacji Prezesi Zarządów, tworzą Konwent Prezesów Wojewódzkich Funduszy, jako forum artykułowania opinii, wymiany poglądów i doświadczeń oraz prezentowania na zewnątrz spójnych stanowisk i propozycji zmierzających do ciągłego doskonalenia sprawności, poprawności i skuteczności działania.

Wspólna Strategia do realizacji celów środowiskowych, zacieśnienia i ukierunkowania współdziałania Funduszy, określiła priorytety współpracy, które przytoczono w rozdziale 1.3.

W okresie objętym Strategią niezmiennie ważnym zadaniem będzie wspólne zaangażowanie w realizację działań w obszarach priorytetowych przewidzianych do wsparcia ze środków funduszy unijnych w okresie programowania 2021-2027.

Istotnym elementem jest utrzymywanie ciągłej współpracy na mocy podpisanych umów i pomoc finansowa NFOŚiGW przy realizacji przedsięwzięć. Wojewódzki Fundusz jest otwarty na przystępowanie do ogłaszanych przez Narodowy Fundusz programów i wspólne podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska. W chwili obecnej WFOŚiGW w Zielonej Górze realizuje wspólnie z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej następujące programy priorytetowe:

- 1) Program „Czyste Powietrze”;
- 2) Ogólnopolski program finansowania służ ratowniczych;
- 3) Budownictwo energooszczędne. Część 1) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie;

- 4) Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest;
- 5) Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie;
- 6) Ogólnopolski program gospodarki wodno – ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- 7) Program „Moja Woda”.

W okresie objętym Strategią planowana jest dalsza współpraca przy realizacji programów priorytetowych zarówno tych już funkcjonujących jak również nowo ogłaszanych, ukierunkowanych na nowe kręgi beneficjentów bądź też nowe rodzaje przedsięwzięć.

8. Przeglądy realizacji Strategii

Zakłada się coroczne składanie informacji Radzie Nadzorczej WFOŚiGW w Zielonej Górze o stopniu realizacji Strategii.

Ponieważ nadrzędnym celem działania Funduszu jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku, w składanej informacji powinna znaleźć się informacja o dostosowaniu działania do oczekiwań w tym zakresie. Fundusz powinien być gotowy do elastycznych zmian związanych z zasadami i formami dofinansowania zadań w zależności od zmieniających się potrzeb, w tym również do przesunięć planowanych środków między poszczególnymi priorytetami. W razie potrzeby dokonywana będzie aktualizacja jej zapisów.

W Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze na bieżąco prowadzony będzie także monitoring procesu realizacji wyznaczonych zadań. Powyższe będzie realizowane w oparciu o roczne plany działalności.

Przewodniczący Rady Nadzorczej
Piotr WÓJCIK